

WATER
Dankzij de Hunzevisie
kronkelt de Hunze weer
door het dal.

MEANDEREN

NATUURREVOLUTIE IN HET HUNZEDAL

Lange tijd was het Hunzegebied een vlak landschap met rechte kavels. Tot twintig jaar geleden de Hunzevisie werd ontwikkeld. Anno 2014 is er weer een natuurlijk beekdal-landschap, waar flora en fauna floreren.

Tekst: Chantal van Wees Beeld: Frank Peters/Fotocreatives

Een landschap met kronkelende beekjes in brede dalen, bloemrijke groenlanden, moerassen en schaduwrijke bossen. Zo zag het stroomgebied van de rivier de Hunze, die via Drenthe en Groningen in de Waddenzee uitmondde, er tot het midden van de vorige eeuw uit (de Hunze mondt nu uit in het Winschoterdiep – red.) Tot de meanderende rivier ten behoeve van de landbouw rechtgetrokken werd en het mozaïek van hooilandjes plaats moest maken voor een vlak, landbouwkundig ingericht landschap met grote, rechte kavels. Kortom: het unieke beekdallandschap werd een kubistisch schilderij dat nog maar weinig met natuur te maken had.

In 1995 gloorde er licht aan de horizon voor dit eens zo prachtige gebied. Het Groninger Landschap en Het Drentse Landschap ontwikkelden samen met het Wereld Natuur

Fonds de Hunzevisie. Doel: grootschalige natuurontwikkeling met alle natuurlijke processen die in een beekdal thuishoren. Een ambitieus plan op een voor Nederlandse begrippen ongekend grote schaal.

Dat investeren in natuur geen overbodige luxe is, bleek toen er in 1998 zo veel neerslag viel dat de stad Groningen bijna overstroomde. In één klap werd duidelijk dat de snelle afvoer van water ten behoeve van de landbouw tot een gevaarlijke situatie kon leiden. Nieuwe natuur in de vorm van uitgestrekte riet- en zeggemoerassen rondom een kronkelende Hunze leek een goede oplossing. Dat zou de Hunze de ruimte geven buiten haar oevers te treden. Vanaf dat moment zagen ook de waterschappen, provincies en waterbedrijven in dat natuurontwikkeling prima samengaat met waterveiligheid en een betere waterkwaliteit. Hun medewerking versnelde de

uitvoering van de Hunzevisie. Gronden rondom de rivier werden aangekocht, de gekanaliseerde Hunze werd in haar oorspronkelijke vorm teruggebracht en het omliggende land werd ingericht als natuurgebied. Ook boeren werkten mee. Zij kregen hoger liggende gronden in ruil voor hun lage, natte gronden. Aan de noordzijde van het Zuidlaardermeer werden grote polders als bergingsgebied ingericht.

De bever is een bijzondere bondgenoot in het streven naar terugkeer van natuurlijke processen in het Hunzedal. In 2008 werden zeventien van deze oorspronkelijke bewoners in het gebied teruggebracht. Doordat bevers bepaalde waterplanten eten, krijgen andere planten de ruimte om te groeien. En dat zorgt weer voor variatie in de begroeiing. Ook trekken de bevers takken in het water, waar jonge vissen, libellenlarven en vele soorten macrofauna

een plek vinden. En door knagende bevers gevelde bomen vormen obstakels in het water, waardoor variatie in stroomsnelheid kan optreden. De beverfamilies doen het er goed; ze breiden zich snel uit. Na eeuwen van afwezigheid wonen er nu zo'n veertig bevers in het Hunzedal.

Bijna twintig jaar na de Hunzevisie meandert de Hunze weer door het dal, omringd door natte graslanden met open water en struweel. In dit steeds ruiger wordende landschap voelen niet alleen bevers zich thuis: allerlei soorten planten en dieren zijn teruggekeerd. Zo groeien de holpijp en gevlekte orchis weer in de hooilanden en moerassen. En de groene kikkerpopulatie neemt snel toe. Typische beekvissen als serpeling en winde zwemmen weer rond en vogels als blauwborst, kwartelkoning en watersnip brengen er hun jongen groot. Maar ook de zeldzame witwangstern, een vogel

die voorheen alleen in Oost-Duitsland en Polen werd aangetroffen, heeft het Hunzedal als kraamkamer uitgekozen. Trekvogels

allure wordt, en streven naar nieuwe toeristische mogelijkheden, zoals het speuren naar bevers vanuit *ecolodges*. Een andere

DE HUNZE MEANDERT WEER DOOR HET DAL, OMRINGD DOOR NATTE GRASLANDEN MET OPEN WATER EN STRUWEEL

maken dankbaar gebruik van de natte gebieden als logeerpolek en vis- en zeearenden worden met regelmaat gesignaleerd.

De Hunze heeft een natuurrevolutie ondergaan. Maar het kan altijd beter. In september van dit jaar wordt een geactualiseerde Hunzevisie gepresenteerd. Enkele doelstellingen uit deze visie: resterende gronden aankopen zodat het Hunzedal, van Emmen tot Groningen, echt één samenhangend natuurgebied van (inter)nationale

belangrijke wens: de duurzaamheid verbeteren. De veengronden in het Hunzegebied stoten kooldioxide en methaan uit als ze droog staan. Vandaar dat verhoging van de gemiddelde waterstand nodig is. Als de komende jaren dezelfde inzet wordt getoond als voorheen, is het Hunzedal in Noordoost-Nederland in 2030 een bijna aaneengesloten stuk wonderschone, ongerepte natuur.